

ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

(Μελέτη του χ. ΚΩΣΤΑ ΦΑΛΤΑΙΤΣ)

**ΠΩΣ ΕΛΛΗΝΙΟΥΡΓΗΘΗΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΡΚΟ-
ΓΑΛΩΣΣΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ**

Είς ένα άπό τά ερασμένα φύλλα τοῦ «Μπουκέτου» δήμοισυ-
εύθηται περικαὶ ἐπίθετα ἀπό τὰ γνωστέρα στὴν Ἑλλάδα, τὰ
δόπια προήσχοντο καὶ τὸν τουρκιάς ρίζας καὶ ἐπιμειναν φρι-
σμένο ἐπάγγελμα. «Ἐπεις ἐνεφανίσθηταν γαὶ ἔχηγήθησαν τὰ ἐπί-
θετα Δειμερτζῆ; Σωύσιος. Τερζάκης. Πεσματζόγλου γαὶ μερικά
δέλλα.

Τὰ Ἑλληνικά ἐπίθετα τὰ δόπια ποο̄χονται ἀπὸ Τουρκιανάς
οἰς ποὺ σημαίνονται ἐ-άγγιλμα, καὶ δίλας οἱζης ποὺ σημαίνουν
ἴδιατα σοματικήν, εἰνε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ φανίατει
κανεῖς. Δὲν γνωρίζεται ἵν τηγάληθη κανεῖ· ἀπὸ τὸν λιοράφασ
μας μὲ τὸ θέμα αὐτό, τὸ θέμα τῆς συγκριτικῆς, δις εἶπον· ὅν-
ματολογίας, ἀλλὰ πάντοτε τὸ δέξιος πρὸς λαογραφικῶν πελετῆν
μὲ βάσιν ταῦτα καὶ ἔνθησεις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίθετα, εἰνε πλέοντον,
καὶ σήμαρον τελείων παρθένουν.

Οἱ Ἑλληνες ταῦτα εἰνε ἔταιξε-διαν πολὺ ἀνέκαθεν εἰς τὰ μέρη
εἰς τὰ δόπια ἐπιχριστικά τὴν τουρκική γλώσσαν, ἡ ἐδύνελεν στοὺς
Τούσκους ἀγάδες, βέηδες καὶ πασάδες. Κι τούρκοι τού. ὑπεκιλούν
ὅλας τούσκους ἀγάδες, βέηδες καὶ πασάδες. Κι τούρκοι τού. βιθυδόν
τούς εμπινεῖς δις ἐπίθετον. «Ἐπι πλέον οἱ Τούρκοι εἰλαν ἐπιβαλεῖ
βιθυδόν πολὺς λειξίς ἐπαγγελμάτων καὶ τεχνηγμάτων οἱς
την Ἑλλάνης ἡν καθι μιλ συέννυν τελος δε δις πορχον καὶ οἱ τουρκο-
πωνοι Ἑλληνες, οἱ διπον πυντελείων δις διογκον ιἰς την διά-
δοσιν τὴν Τιμρηράφωναν οὐδὲν ἐπάγγειλαντικῶν ἐπιθετῶν.

Ἀκόμη χαρακτηριστικῶν εἰνε τὸ φι τεμενον δις τὰ πλειστα
ἀπὸ τὴν ἐ-επίθετει ειδιά ἀνήκοντεις; γνωστα τας εἰκονειας καὶ
τοῦ ο διποντει εἰς τὸ γενονδος οι τούρκοι ειναι ειναι κατωθω-
σαν να προ χθονιν να πλουτεισουν να ἔπι βιθυδόν.

Ἄπο τὰς ἐκατοντάδιας τῶν εἰσιθεντικῶν δημοσιεύμονεν ἐδύ^ν
σιντον ἀπὸ τὰ πλειν ννα τα και πένεν πυνηθη.

Κουντονιώτης, Κουντούρης, Κουντουράς. — «Ἀπὸ τὸ Τουρκι-
κὸν κουντούρο, παπούτην.

Καζανιζῆς, Καζανεζόπονλος. — «Ἀπὸ τὸ καζάνι.
Δηλούντης καὶ ισανιατος της ζινών, ταὶ γενικώτερον διαλογον γός.

Κανταρέζῆς. — «Ο κατασκευαστῆς κανταριῶν, καὶ γενικώτερον
διαλογον ς υργος.

Τουφεκῆς. — «Ἀπὸ τὸ ἐπίγγελμα τοῦ διπλιποιοῦ καὶ τοῦ κα-
τασιν τα τουφεκιῶν δι λον.

Καζάζης. — «Ο μετ ε υργος.

Σχεκερης. — «Ο ζυχαροπλάτης.

Αμιταζῆς. — «Ο κατασκευαστῆς ωρισμένου
μαλλινού νω σμιτας.

Σαγιοζῆς. — «Ο κατασκευαστής επίσης διρι-
σμένου ειδοις μαλλινού ντα ματος.

Κιατίπης. — «Ο γραμματικος.

Φεοάς, Φεοόποντος. — «Ο κατασκευαστῆς φεοιῶν.

Σαράρης, Σαραφόπονλος. — «Ἀπὸ τὸ σαραφῆς

ποίαν ἡ Ξανθούλα ἐκέδισε, καὶ ἔφυγε γιὰ τὴ Γαλλία
πλουσία.

***

Στὶς 6 Αργυρόστοι 1844 δι Ιωάννης Κωλέτης γινότανε προφυ-
πονγόδες καὶ ἀπὸ τότε κυρίως ἡ δρᾶσις τουν. Είχε θάρροις
πολὺ καὶ δύναμι θελήσεως. «Οταν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως
ὑπέβιλε στὸν τούμενο τὸν Συντάγματος γιὰ να τὸ ὑ-
πογάψῃ, δι Βασιλεύς ἐφερον ἀντρορήπεις καὶ ἔφορεις εἰς τὸ παρα-
τηθῆν. Τὸ ἀλλὰ μετὴ τῆς Ἐπιτροπῆς προσπαθούσαν μὲ μπλακά
λόγια νὰ τὸν καταρέσουν, ἀλλὰ δι Κωλέτη: σηιώντας τὴ φωνή,
είπε: «—Μεγαλ ιόντας, ἐγνώσια πολλοὺς λαοὺς ἀσ ε συ Βασιλέως
ἀλλὰ κανέναν Βατιλέα ἀσεν λαού!» Ο Όθων ἐκκινψε τότε τὸ
κεφάλι, ἐπῆρε οιωπήλος τὴν πέναν καὶ ἔπεγχοψε.

Τὸ σπίτι του Κωλέτη ήταν κοντά στὴν Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ,
ἀνωχτὸ σε δι Ιου: γεμάτο πιντα ἀπὸ κόδιο κάθε πάξεος. Στὸν
προδολαμῷ μιά μιμοδίτος δάδρο φεριενο στὸν Πρωθυπουργὸ
ἀπὸ κατα τοι φίλο του ἀπὸ τὴν Αίγυπτο, ὃ οδεσχότινε μὲ κωμικές
γκριμάτων τοὺς ἐπισκέπτεις, ποὺ τῆς ἐφερονταν ζαχαρωτὰ γαὶ καρδία.
«Η μοϊσοδίτος ουσὴ εἰλές γινει περιφημη σε δηλη τούς την Ἑλλά-
δα γιατὶ τὴν ἀνέστησαν σε κά κύρια ἀρθρωτας τοὺς καὶ ἡ ἀντικοπλιτεύ-
μενες ἐφημερίδες. Καὶ ἀπὸ τότε καθενας ποὺ προσπαθούσαν
κοροὶ ιψε ἡ νέ εισινευθή, ὀνομαζότανε μα ἰ-
μ ο ο δι Κα λε τη η, φράσις ποὺ μεινει
ώς σημάρα.

Η ζωὴ του Κωλέτη ἔχει καὶ ἀλλα περίσσεια
ἐτεισθαι, ποὺ διηγηθεύμε μερικά σε δέλλο
ψυλο.

ἀργητοιοιότιος.

Ταμπόπης, Ταμπακόπουλος, Ταμπακάς. — «Ἀπὸ τὸ ταμπάκης,
δι βιθυδόψης.

Χασίλης, Κρισπης, Χασαπίδης καὶ Κασαπίδης. — «Ἀπὸ τὸ χα-
σιπης ἡ καὶ ἀπης, σφαγής, κρεοψιθη.

Αγαμπατεζῆς. — «Κρομηγενεύς.

Τσορπιταζῆς, Τσορμπατεζῆς. — «Ο προστάμνον, ἀργασίος,
Μακεθίνης. — «Ο περιβολάρη. Καὶ Σαριμπαζεθίνης.

Τσανθόπης, Τσανθόλης. — «Τσανθόπης ουσηνήθητος.

Καπιτοπάλας, Καπιτοπάλης καὶ Καφάλης. — «Ο κενιτηῆς ἡ κα-
τασευσιης ζωιῶν.

Κατιρ ζῆς καὶ Κατιρεζόπουλον. — «Ο με υλοπάς.

Τσανόπης, Τσαν υδης. — «Τσανοσόπουλος ο λοχίας.

Βογιατζῆς, Βογιατζής καὶ Βογιατζίδης. — «Ο βαφενς.

Κονγιοντζῆς. — «Ο χρυσούρ.

Χεκιμης, Χεκιμογλον. — «Ο λατός.

Καλεμηκερης, Καλεμκεγδαης καὶ Καλιμε-
ράχης. — «Ο κατισευσευσεις σταμπαρισμενον ύφα-
σμων.

Βερβηρης. — «Ο κα ποτης.

Γιουγκοκος. — «Ο σλανθης.

Άλμανης, Άλμπανόπουλος καὶ Ναλμπάν-
ης. — «Ο πε υλοτή.

Σαμαρτζῆς καὶ Σαμορτζίδης. — «Ο σαγματο-
ποιος.

Κυριοτης. — «Πιθανός ἀπὸ τὸ κυρετζῆς, ἀσβε-
στας.

Αγιφρεα πασαπόνω τὰ περισσότερα γνωτά ἡ
περισσότερο εν χρ σε Ελληνική ἐπίθετο, τα προ-
εγγέμα απὸ τὸ τυρκικές ρίζες, δι ποιοι σημαίνουν
ἐπιγεγμένη μεν εἰς την προ γιοτιοτητηα ἐν τωντοις
ὑπάρχουν εν ἀφενηιη αιο ἡ γαι τὸν τροπον
δημηουγηθενων, επιθετων, τὰ δοπια δη περπε
νο ουλεγχούν, να καταταχθούν καὶ νά πελετη-
θούν.

Κ. Φαλταΐτης

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΑΚΙΑ

— Τὰ νερό της Ἀθηναϊκῆς δεξαιμενῆς ποὺ πίνοιμε, ἔχει κάθε
τόσο μαλλινή στρηγητη μιασδιά.

— Σενέρες σε τὶ διφειταηή μιαρωδιά αιτή;

— Σὲ μιὰ πρόσφατη άνακάλυψη τοῦ διασήμου Γάλλου γιατροῦ
Μπινώ - Βαζιλλά.

— «Ο δόκτορ Βιριλλά λοιπὸν ἀνεκάλυψε, πᾶν - ενα χιλιοστό-
γοιακομι τοῦ χωρίων αρκει γιά νά καταστρέψῃ δηλα τὰ μικρήμα σε
δέκα λίτερες ιερο.

— «Απ’ τὴν ήμέρα ποὺ ἔγινε ἡ άνακάλυψη αιτή, δηλες δηξειμενες τοῦ ισόμου καθώς η δική μας ἀπολυμαίνονται καθε τὸσο
μὲ κλινο.

— «Η Αμερική ιρηζει ίκομα πελλά μιαστρία.

— Σ-ο «Εθνικό Προκο τοῦ Καναδᾶ βρίσκεται ενα τεράπτιο
πετρόνιον ἀγγιλια σε σχή μια πούντον, μ’ ενα εριδάριο στὸ λαιρό.

— Τὸ άγγιλια αιτὸ μοιάζει πολὺ μὲ τὰ Αίγυπτιακα καὶ τὰ
«Ετρουσικα άγγιλατα.

— «Υποτιθεται δὲ πῶς είνε καποιος θεός τῶν ἀρχαίων κατοι-
κων της Αμερικής.

— Στο κεφάλι του άγγιλο φεριενο αιτοῦ, γεμάτο γιάμπατα τώρα,
ἐφύτεισαν διο φορα φυτά.

— Κι’ ἔτοι τὸ άρχιλο εἰλω, έμπρος στὸ δηποτο, ποιὸς ξέρει
πόσες ανθρωπινούς λειχεν γίνει, κατάντηση σημεριά...γλα τσα.

— Σύνφονα μὲ τὴ στατικη ἐνδές Παρισιονῦ περιο δ κον νά
ποιες ένδωποιας πόλεις διαβάζουν τις περισσότερες έφημερίδες,
άναλογας τοῦ πλήθυν μοι των.

— Στοις Βουλγαρίας τοῦ Βελνίου οπάρχει μια
έπους ιερού 60 000 κιτσίους. Στο Περσί μια οε
65 000. Στη Ρώμη μιατ σε 70.000. Στη Βιέννη μια
οε 85 000. Στο Βερολίνο καὶ στη Βαρσοβία μια σ'
90.000. Στο Λονδίνο μια οε 290.000.